

DOI Number: 10.30520/tjsosci.425898

**AMERİKAN KAMU DİPLOMASİSİNİN ÜÇ EVRESİ: PROPAGANDA,
GELENEKSEL KAMU DİPLOMASİSİ VE STRATEJİK İLETİŞİM**

*PUBLIC DIPLOMACY OF THE UNITED STATES: FROM PROGAPANDA TO
STRATEGIC COMMUNICATION*

Abdulsamet GÜNEK¹

ÖZET

Amerika Birleşik Devletleri kamu diplomasisi ABD'nin küresel politikalarıyla uyumlu bir şekilde ilerlemiştir. Küresel bir güç olarak dünyayı her anlamda etkilemek amacıyla olan ABD bu bağlamda kamu diplomasisini etkili bir araç olarak kullanmıştır. Propaganda ve bilgilendirme faaliyeti olarak başlayan ABD Kamu diplomasisi proaktif ve agresif bir yaklaşımla kamu diplomasisinin her alanında etkili olmaya çalışmıştır. Son dönem kamu diplomasisi ise özellikle de stratejik iletişim yaklaşımına evrilmiştir. Bu makalede Amerikan kamu diplomasisinin tarihsel süreç içindeki kurumsal dönüşümü, eylem, söylem ve araçlarındaki değişim ele alınmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Amerikan Kamu Diplomasisi, Stratejik İletişim, Terörle Savaş, Amerika'nın Sesi Radyosu.

ABSTRACT

History of American public diplomacy is co-ordinated with American foreign policy. United state use public diplomacy as a affective tools for its global effect and aim. The United States is trying to be effective in all areas of public diplomacy. In recently public diplomacy has evolved into strategic communication approach. This article deals with the change in the institutional transformation, action, discourse and means of American public diplomacy in the historical process.

Key Words: American Public Diplomacy, strategic communication, Cold War, War on Terror, Voice of America

¹ Dr. Araştırma Görevlisi, Muş Alparslan Üniversitesi İletişim Fakültesi. Düzağaç/MUŞ
sgunek@gmail.com, tel: 0536724 33 51

GİRİŞ

Amerika’da kamu diplomasinin tarihi Birinci Dünya Savaşına dayanmaktadır. 1953 yılında Amerikan Enformasyon Ajansının (USIA) kurulmasıyla birlikte kurumsallaşma sürecine girmiştir. ABD kamu diplomasinin görev, sınır ve sorumluluklarının belirlendiği yasal düzenlemeler ise dört temel yasaya dayanmaktadır. Bunlar, 1948 yılında çıkarılan Amerika Birleşik Devletleri Enformasyon ve Eğitim Değişimi Yasası, Dışişleri Bakanlığı tarafından yürütülen kamu diplomasisi faaliyetlerinin kapsam, sorumluluk ve görevlerini belirleyen 1956 tarihli düzenleme, 1961 tarihli ortak Eğitim ve Kültürel Değişim Yasası ile 1994 yılında çıkarılan ABD Uluslararası Yayıncılık Yasasıdır (Makamura ve Weed, 2009: 3). ABD kamu diplomasisinin finansal yapısı güçlü ve geniş bir faaliyet alanına sahiptir. Günümüzde ABD kamu diplomasisinin 2016 bütçesi bütçesi 2.03 milyar dolardır. Bütçeden, eğitim ve değiş programları için 591 milyon dolar, uluslararası yayınlar için 752. 9 milyon dolar kaynak ayrılmıştır. 61’in üzerinde dilde 278 milyon hedef kitleye yönelik yayın ağına sahiptir. (ACPD, 2017: 13).

Amerikan kamu diplomasisi proaktif bir anlayışa göre yapılanmıştır ve kamu diplomasinin bütün alanlarında etkili olmayı amaçlamaktadır. Amerikan dış politik amaçlarının bir aracı olarak kurgulanmakta ve genellikle temel hedefi kamu diplomasi faaliyetlerini Amerika’nin küresel politik söylemiyle uyum içinde yürütmektir. Kamu diplomasisinin tarihsel süreç içindeki gelişimine bakıldığında zaman ABD’nin literature, uygulama ve kurumsallaşma bağlamında öncü olduğu görülmektedir. Bu açıdan Amerikan kamu diplomasisinin tarihsel süreç içindeki kurumsal dönüşümü, kamu diplomasi icraat ve söylemlerinin analizi önemli veriler sunmaktadır.

1. Soğuk Savaş Dönemi

ABD’nin diğer uluslarla iletişime geçme ihtiyacı özellikle de ulusal güvenliğine yönelik kaygıların arttığı savaş zamanlarında artmıştır. ABD’deki kamu diplomasinin kurumsallaşma sürecinin başlangıcı Birinci Dünya Savaşına dayanmaktadır. ABD tarafından Almanya’ya savaş ilan edilmesinden sonra Başkan Woodrow Wilson’un politikalarını savunan ve seçim kampanyalarını yürüten gazeteci George Creel öncülüğünde

Halk Bilgilendirme Komitesi (Committee on Public Information, CPI) kurulmuştur. ‘Creel Committee’ olarak da adlandırılan bu komitenin öncelikli görevi yurt içinde ve dışındaki gelişmeler hakkında ABD kamuoyunu ve yabancı halkları bilgilendirmek olmuştur. Creel Committee’nin diğer bir görevi ise Alman propagandasına karşı anti propaganda yaymak, halkı savaş hakkında bilgilendirmek, ABD’nin politik tezlerini ve görüşlerini savunmak olmuştur (Nesnay, 2002: 19). Birinci Dünya Savaşı’nın bitmesiyle birlikte işlevini yitiren Halk Bilgilendirme Komitesi kapatılmıştır.

ABD’nin Creel Committee’den sonraki en önemli kamu diplomasisi ve iletişim faaliyeti ise İkinci Dünya Savaşı boyunca faaliyet gösteren Savaş Bilgilendirme Ofisidir. Başkan Franklin Roosevelt tarafından Office of War Information (OWI) adıyla kurulan bu birim Amerikan vatandaşlarına ve yabancılara İkinci Dünya Savaşı hakkında bilgi sunmaktaydı. Amerika Birleşik Devletleri’nin en eski hükümet radyo yayını olan Voice of Amerika (VOA), OWI bürosuna bağlı şekilde yayın faaliyetini yürütmüştür. OWI savaş hakkında halkın bilgilendirilmesi ve enformasyonun tek elden yapılandırılıp yönlendirilmesi noktasında önemli işlevler üstlenmiştir. Görsel, yazılı ve işitsel haberlerin servis edilmesi ve haber elde edilmesi noktasında koordinasyon görevini üstlenmiştir. Ayrıca federal hükümetler tarafından desteklenen radio ve tv programları bu büro tarafından düzenlemiştir (Culbert, 1986: VIII).

1948 yılında Başkan Harry Truman Savaş Bilgilendirme Ofisini kapatarak görevlerini Dışişleri Bakanlığına devretmiştir. ABD’nin Soğuk Savaşa daha derin bir şekilde girmesiyle birlikte Kongre ve Başkan Sovyet etiksine karşı daha etkili kampanyalar ve eylemler geliştirerek ‘kafaları ve kalplerdeki savaşı’ kazanmaya yönelmiştir (Nakamura ve Week, 2009: 9). 1946 yılında barış zamanlarında uluslararası eğitim değişim programlarını içeren Fulbright Hareketi oluşturulmuştur. 1948 yılında ise Kongreden Sovyetlere yönelik askeri olmayan eylem ve enformasyon programı olan Smith-Mundt programı kabul edilmiştir (Chodkowski, 2012: 4).

ABD’li diplomat ve Sovyet uzmanı George Kennan’a göre ideolojiler savaşı olan Soğuk Savaş psikolojik bir savaştı ve ABD’nin başarılı olması ancak karşı ideolojileri geçersiz

kılması ile mümkündür. Bunun yolu ise etkili bir enformasyon ve propaganda savaşıyla mümkündür. 1953 yılında komisyonun önerisiyle Bakan Dwight Eisenhower tarafından ABD Enformasyon Ajansı (United States Information Agency (USIA) kurulmuştur. USIA, hükümetin uluslararası enformasyonunu organize etmek ve uygulamak, ABD dış politikasına yardım edecek değişim programları düzenlemekle görevlendirilmiştir (Nakamura ve Week, 2009: 9).

1953 yılında kurulmasından itibaren USIA Amerikan kamu diplomasisinin öncüsü olmuştur. Amerikan çıkarlarının elde edilmesi noktasında bilginin yayılması, anlaşılması ve Amerikalılarla yabancılar arasındaki iletişime odaklanmıştır. USIA hedeflerini şu şekilde açıklamaktadır:

- yabancı kültürler nezdinde anlamlı ve kabul edilebilir bir şekilde Amerikan politikalarını açıklamak ve savunmak
- Amerika'nın resmi politikaları, kültürü ve kurumları hakkında bilgi sağlamak ve bu yolla Amerikan çıkarları noktasında olumlu etki oluşturmak.
- Ortak ülke ve kurumlarla Amerikan vatandaşları ve kurumlarının faydasına olacak şekilde uzun dönemli ilişkiler geliştirmek.
- Amerikan Başkanı ve Amerikan politika yapıcılarının reklamını yaparak bu yolla yabancıları etkilemek ve ABD politikalarının etkili bir şekilde sonuç vermesini sağlamak (Chodkowski, 2012:2).

Soğuk Savaş ideolojiler ve politikalar üzerinden çatışmaların yaşandığı bir süreci tarif etmektedir. Şavaşın tarafları kendi ideolojik pozisyonlarını güçlendirmek ve yaymak için kendi kamuoylarına ve dış kamuoyuna yönelik çeşitli faaliyetler yürütmüşler. Bu bağlamda ABD kendi ulusal ve uluslararası politikalarını, dünya görüşü ve ideolojisini yaymak için kamu diplomasisini etkin bir şekilde kullanmıştır. 1949- 1953 yılları arasında ABD Federal hükümeti tarafından oluşturulan ABD'nin kamu diplomasisi faaliyetlerinin ana yörüngesini enformasyon aktiviteleri oluşturmaktadır. Berlin Duvarı'nın yıkılıp Soğuk Savaş'ın fiili olarak bitmesine kadar Radio Free Europe, Radio Liberty ve ABD

Enformasyon ajansı ABD'nin ideolojik pozisyonunu destekler şekilde enformasyon akışını gerçekleştirmişlerdir (Lord ve Dale, 2007).

ABD tarafından oluşturulan kamu diplomasi faaliyetlerinin temeli Komünist bloğun öncüsü olan Sovyet tehdidi etrafında şekillenmiştir. 1953 yılında yayınlanan Eisenhower Komisyonu Raporu ABD'nin uluslararası iletişim aktivitelerinin Sovyet tehdidine karşı mutlaka geniş kapsamlı ve proaktif olması gerektiğini belirtmektedir (Lord ve Dale, 2007). ABD Sovyet yayılcılığı ve tehdidine karşılık Amerikan değerleri ve yaşam tarzını önplana çıkararak mücadele ettiğini iddia etmiştir. Soğuk Savaş boyunca bilgi ve enformasyonun önündeki engelleri kaldırarak 'özgürlük ve demokrasinin koruyucu' olduğu mesajını dünyaya yaymıştır (Wallin, 2012: 20). Müttefik ve düşman kamuoylarının Amerikan politikaları ve ideolojisi hakkında bilgi edinmesi ve bu yolla onları etkilemek için bir seri iletişim aktivitesi düzenlenmiştir. Bu iletişim ve enformasyon faaliyetlerinin en önemli aktörü ise Ulusal Enformasyon Ajansı (USIA) olmuştur.

USIA, Soğuk Savaş boyunca Voice of Amerika, Radio Free Europe, Radio Liberty yayınları aracılığıyla Amerikan propagandasını bir çok ulusa başarılı bir şekilde ulaştırmıştır. Soğuk Savaşın iyi bir propaganda kaynakları olan bu araçlar Sovyet tehdidinin ortadana kalkmasından sonra küçülmüştür. 1999 yılında USIA'nın kaldırılıp görevlerinin Dış İşleri Bakanlığına devredilmesiyle birlikte ABD kamu diplomasisinde ölçek küçültülmüştür (Nakamura ve Weed, 2009: 1).

Amerikan kamu diplomasisinin en önemli araçlarından biri de Amerikan popüler kültürünün etkili bir şekilde kullanılması olmuştur. Bu bağlamda özellikle de Amerikan popüler kültürü Amerikan kapitalizminin ifade özgürlüğü, tüketiciden yana olma, iyi yaşam modernliğin yükseltilmesi ve serbest ticaret anlayışı gibi özelliklerini politik ve stratejik bir unsur olarak kullanmaktaydı (Kennedy ve Lucas, 2005: 313).

1956 yılında ortaya çıkan Macaristan Devrimi, ABD'nin Soğuk Savaş boyunca yürüttüğü enformasyon Savaşının başarılı bir örneğini ortaya koymaktadır. Radio Free Europe'nin Macarca yayınları aracılığıyla yapılan yayınlarda sürekli olarak Sovyetlerin ülkeden gönderilmesi teşvik edilmekteydi. Bu dönemde ABD'nin yürüttüğü propaganda

faaliyetlerinin temelinde genellikle Sovyetlerin komünist yönetimlerinin Doğu Avrupa'dan gönderilmesi üzerine vurgu yapıyordu ve oldukça proaktif bir şekilde yürütülmekteydi (Lord ve Dale, 2007). Ancak Rusya ve Doğu Avrupa'daki komünist rejimlerin yıkılması kolay değildi. Bu nedenle Amerika kamu diplomasisini 'Amerikan hikayesinin dünyaya anlatılması' şeklinde kurgulanmıştır (Fitzpatrick, 2011: 6). Bu anlatı etrafında ABD uzun vadeli stratejilerle politik ve kültürel ayrılıklara vurgu yapmaktaydı. Amerikan hayat tarzının ve felsefesinin reklamı üzerine kurgulanan bu enformasyon akımı aynı zamanda bir fikirler savaşıydı. Enformasyon savaşı Amerikan hayat tarzının pozitif yanlarına vurgu yaparken Komünizmin olumsuz ve yıkıcı yanları ön plana çıkartılmaktaydı (Lord ve Dale, 2007). Dünyanın çok kutuplu olduğu bu dönemde temelde Amerikan hikayesi özgürlük, demokrasi ve çoğulculuğa dayanıyordu. Ve Soğuk savaşın diğer kutbu olan komünist bloğun otoriter ve baskıcı yayılmacılığı karşısında bir teminat olarak gösteriliyordu. Soğuk Savaş boyunca ABD Rusya'ya karşı önemli markalar geliştirdi (Wallin, 2012: 25). Djerenjjan (2003)'e göre ABD'nin Soğuk Savaş kazanmasında kamu diplomasisinin önemli bir etkisi olmuştur. Kamu diplomasisi Amerika'nın politik hedeflerini güdüleyici ve destek sağlayan bir unsur olarak kullanılmıştır (Djerenjjan, 2003: 13).

Soğuk Savaş boyunca ABD kamu diplomasisine yönelik temelde iki farklı görüş ortaya çıkmıştır. Bu görüşlerden biri Kamu Diplomasisinin ABD'nin dış politikasına ve ulusal güvenliğine legal bir şekilde yürütülen enformasyon, reklam, kültürel ve akademik faaliyetlerle desteklemesi üzerine odaklanırken, diğer görüş kamu diplomasisini ulusal güvenliğin merkezine yerleştirmekte ve akademik bağlamı tutarsızlıkla itham etmektedir (Lord ve Dale, 2007). Amerikan kamu diplomasisi ABD'nin soğuk savaş kazanmasında önemli katkılar sağlamıştır. ABD'nin kamu diplomasisi uygulamaları Soğuk savaş boyunca optimal olmaktan çok dönemseldir ve süreç içinde yöntem ve söylemler itibariyle değişime uğramıştır. Başkan Reagan kamu diplomasisini ulusal stratejisinin merkezi kapsayıcı bir noktasına yerleştirirken, 1950'lerin ortalarından itibaren kamu diplomasisi Sovyet sistemine karşı politik bir silah olarak kullanılmıştır. Demokratik ve liberal güçlerin Sovyetlere karşı teşvik edilmesi noktasında agresif bir enformasyon stratejisi izlemiştir (Lord ve Dale, 2007).

1.2. Soğuk Savaş Sonrası Dönem

Soğuk Savaş sonrası dönemde Amerikan kamu diplomasisi ABD'nin uluslararası politik söylemleriyle paralel gitmiştir. Tek kutuplu dünyada ABD 11 Eylül saldırılarına kadar kamu diplomasi faaliyetlerini yoğun bir şekilde sürdürme ihtiyacı hissetmemiştir. Kendi içine kapanan ABD ulusal çıkar ve küresel hedeflerini gerçekleştirme arayışı içine girmiştir. ABD'nin 1990'lı yıllardaki ulusal çıkar ve hedefleri dört ana başlıkta toplamak mümkündür.

Soğuk Savaş sonrası Amerikan Dış Politikasını belirleyen kişi ise Bill Clinton olmuştur. Clinton, görev süresi boyunca Amerikan ilke ve değerlerinin evrensel düzeyde uygulanabilirliğine atıfta bulunmuştur. Clinton, bir anlamda “dünyanın iyiliği için Amerikan liderliğinin zaruri olduğunu” belirtmiştir. (Pirinçci, 2011: 112).Baba Bush'un ‘yeni dünya düzeni’, Clinton’un “genişleme ve angajman” oğul Bush’un “ önceden vuruş ve önleeyic savaş” kavramları ile Obama'nın kullandığı ılımlı retorik, esasında farklı gibi görünen; ancak ortak noktası ABD'nin küresel liderliğini pekiştirmek olan söylemlerdir (Pirinçci, 2011: 113).

2. 11 Eylül Sonrası Amerikan Kamu Diplomasisi: Terörle Küresel Savaş Konsepti

11 Eylül 1999 tarihinde New York Dünya ticaret merkezine yapılan saldırı ABD Kamuoyu ve yönetici elitleri açısından bir dönüm noktası olmuştur. Bu süreç, Soğuk Savaş sonrası ABD kamu diplomasisi açısından yeni yönelimlerin ortaya çıktığı bir süreci ifade etmektedir.

ABD'nin Soğuk Savaş sonrası küresel liderliğini pekiştirdiği bir dönemde ortaya çıkan bu saldırı, ‘dünya bizden neden nefret ediyor’ sorusu etrafında şekillenmiştir. Bu soru aynı zamanda ABD kamu diplomasisi ve stratejik iletişim perseptifinin, yöntemlerinin ve araçlarının da sorgulandığı bir süreci ortaya çıkarmıştır. ABD'ye yönelik olumsuz algının ABD'nin ulusal güvenliğine ve küresel politikalarına zarar verdiği yönündeki kanaat kamu diplomasisine yönelik geniş perspektifte çalışmaların ele alınmasını sağlamıştır. ABD

kamu diplomasisi ve stratejik iletişimine yönelik bir çok rapor hazırlanmıştır. Bu dönem aynı zamanda kamu diplomasisi kavramının stratejik iletişim kavramıyla birlikte kullanıldığı, stratejik iletişimin ulusal güvenliğin ve kamu diplomasisinin önemli bir parçası olarak ele alındığı bir dönemdir.

11 Eylül saldırılarından sonra ABD kamu diplomasisi uygulamacıları ve teorik düzeyde araştırma yapanlar için temel sorun ‘dünya neden bizden nefret ediyor’ sorusu etrafında şekillenmiştir. Bu bağlamda kamu diplomasisi dışardaki insanların ‘kalplerini ve akıllarını’ kazanmanın bir yolu olarak görülmüştür. Uygulayıcılar, politika yapıcılar ve diğer ilgili paydaşlar 21.yüzyılda ABD kamu diplomasisinin rotasını çizmeye çalışmıştır (Fitzpatrick, 2011). 2002 yılında ulusal güvenlik danışmanı Rice tarafından Stratejik İletişim Politikası Koordinasyon birimi kurulmuştur. 2003 yılında Beyaz Saray ‘ Acili Durumlar Stratejisi Belgesi’ hazırlanmıştır.

Bu dönemde politika yapıcılar, uzmanlar ve akademisyenlerce kamu diplomasisine yönelik geliştirilen eylem ve çalışmaları üç başlık altında toplayabiliriz. Birinci gruptaki çalışmalar kamu diplomasisi stratejisini ulusal ve uluslararası politikaların özellikle de Irak Savaşı, terörle savaş ve Müslümanlarla ilişkilere yönelik politika ve eylemlerin birer destekçisi olarak kurgulamıştır.

İkinci gruptaki çalışmalar ise ABD kamu diplomasi kurumlarına odaklanmıştır. kamu diplomasi reformları, ölçüm ve ajans performanslarına dikkat çekmişlerdir. Bu çalışmalar koordinasyon, eylem ve söylem bütünlüğüne dikkat çekerek, stratejilerin bölüm ve ajanslarla koordineli olması gerektiğini belirtmiştir. Bir grup çalışma ise kapsamlı iletişim stratejilerinin ulusal güvenlik çıkarları ve değerlerini desteklemesi gerektiğini belirtmiştir (Gregory, 2004:4).

Sonuç olarak kamu diplomasisinde yeni ve farklı yönelimlere ihtiyaç olduğu ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda ABD kamu diplomasisinde yeni yaklaşımların ve kurumların ortaya çıktığı bir dönemdir. Özellikle Savunma Bilimleri Kurumu, Dış ilişkiler Konseyi ve Kamu Diplomasisi Danışma Komisyonu’nun raporları bu bağlamda kapsayıcı ve etkili öneriler getirmektedir. Kamu Diplomasisi Danışma konseyi başkanı eski büyükelçi Edward

Djerejian Arap ve Müslüman ülkelere yönelik stratejik kamu diplomasisi önerileri geliştirmiştir. Amerikan Sayıştay (Government Accountability Office, GAO) 2005 yılında ABD'nin Uluslararası yayınları için ulusal iletişim stratejisi raporunu yayınlamıştır. Bu dönemde ABD liderleri kamu diplomasisi ile yoğun bir şekilde ilgilenmişlerdir. Dış işleri bakanı Condoleezza Rice “kamu diplomasisi için reform zamanı şimdi” diyerek bunu deklare etmiştir. 11 Eylül tecrübesiyle birlikte ABD'li liderler diğer kültürlerin bakış açılarını ve kültürlerini anlamak ve dinlemeye önem vermeye başlamışlardır (Gregory, 2008: 340). Bu dönemde bir ABD kamu diplomasisinde bir takım yeni kurumlar ve yaklaşımlar geliştirilmiştir.

2001 yılında ABD Dış İşleri Bakanlığı kamu diplomasi eylemleri için rehber hükmünde olan “24/7 Public Diplomacy Task Force” başlıklı belge üretilmiştir. 2002 yılında ise Ulusal Güvenlik Danışmanı Condoleezza Rice Stratejik İletişim kapasitesinin geliştirilmesine yönelik önerisi doğrultusunda Beyaz Saray bünyesinde 2003 yılında Stratejik İletişim Merkezi kurulmuştur. Merkez, stratejik bakış açısı geliştirerek hükümetin kamu diplomasisi eylemleri için öneriler ve yeni hükümet ajansları kurulmasını sağlamıştır. Başarılı görülmeyen merkez 2005 yılında kapatılmıştır. Onun yerine Savunma Bakanlığı (DOD, The Department of Defence) bünyesinde amacı terörle savaş için stratejik enformasyon kampanyaları yürütmek olan Stratejik Etki Bürosu kurulmuştur (Gregory, 2008: 339).

Bush dönemi kamu diplomasisi stratejisinin temeli ‘Terörle Savaş’ konseptine dayanıyordu. Soğuk Savaş dönemindeki gibi dünyada yeniden ortak bir düşman çıkarılmış ve buna yönelik her türlü fikri ve askeri savaşın önkoşulu hazırlanmıştır. Bush'un 11 Eylül'den sonra kongrede dile getirdiği ‘terörle savaş’ iç kamoyuna seslenen bir söylem olmasına rağmen amaçları açısından uluslararası bir konsensüse işaret etmekte açısından tartışmalı bir konsept olmuştur. Benzer bir söylem 2002'de ‘Şeytan Üçgeni’ olarak Irak, Kuzey Kore ve İran için de kullanılmıştır (Wallin, 2012: 12).

11 Eylül'ün itici gücüyle, Kamu diplomasisi ulusal güvenliğin hayati bir parçası olarak görülmeye başlanmıştır. Bush yönetimi ABD kamu diplomasisini temel olarak ulusal

güvenilgi destekleyici bir boyutta dizayn etmiştir. ABD Kamu diplomasisi bir taraftan terörle savaş konseptine uygun olarak terörün insanlığın ortak ve üstün değerlerine yönelik saldırısına bir cevap olarak etkili sert gücü kullanma ve dünyayı bu bağlamda kutuplaştırarak bir yarısını ABD etrafından toparlamaya yönelik mesaj ve eylemler içinde iken, digger yandan da ‘11 Eylül’ saldırılarının ortaya çıkardığı ‘Dünya Bizden neden enfret ediyor’ ve ABD’nin küresel ölçekte imaj düşüşüne bir çözüm olarak dünya ile daha etkili iletişim kurma ve diyaloga geçme anlayışı çerçevesinde şekillenmiştir. 2007 yılında PCC tarafından hazırlanan raporda bu değerler ABD’nin bütün uluslar ve insanlarla partner olduğu, ulusal vatandaşlığı desteklediği, farklı inançlara saygılı olduğu tezi üzerine inşa edilmiştir. Bu kapsamda ABD’nin dünyaya mesajı ise Umut ve fırsatlar ülkesi ABD, özgürlük ve barışı tehdit eden aşırıçılıkla mücadele etmektedir. Sloganı etrafından şekillendirilmiştir (PPC, 2007: 3).

ABD dış politik hedeflerini ve kötü olan imaj problemini ortadan kaldırmak için müslüman dünyası ile iletişime geçme yönünde bir takım girişimlerde bulunmuştur. Bu amaçla müslüman ülkelere yönelik Arapça ve Farça metaryeller üretilmiştir. Farsça ve Arapça dillerinde (Radio Farda ve Radio Sawa) gibi radyo kanalları, Alhurra gibi Arapça dilinde yayın yapan televizyon kanalları kurulmuştur. Bu kanallar Anti-Amerikancılık üzerine yayın yapan ve Arap Dünyasında oldukça popüler olan El Jzireyle rekabet etmek üzerine tasarlanmıştır (Olins, 2005, 162).

Amerika bu dönemde kültür diplomasisini popüler kültürle birlikte kullanma yönünde de bir takım girişimlerde bulunmuştur. Radio Sawada Arapça ve Batılı tarzda müzik yayınları, haber ve spor programlarına yer verilmiştir (Olins, 2005: 162). Ancak ABD Kamu diplomasisi bölgeye yönelik yayıncılık girişiminde başarısız olmuştur. 2009 yılında University of Maryland tarafından yapılan araştırmaya göre Mısır, Ürdün, Lübnan, Fas, Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirlikleri izleyicilerinin ortalama %2’si haberleri bu kanal üzerinden takip etmektedir (Wallin, 2012: 2). Wallin (2012) El Hurra deneyimini çeşitli açılardan başarısız bir kamu diplomasisi girişimi olarak tarif etmektedir. Wallin’e göre, Medya pazarı ideolojilerden ve hedeflerden farklılık arz etmektedir. Medya güvenilirliği mutlaka çoklu perspektifle sağlanabilir. Bu anlamda “El Hurra’nın sürekli

Amerikan yanlısı bir yayın çizgisi takip etmesi ve propagandacı yaklaşımı izleyiciler nezdinde güven problem oluşturmuştur (Wallin, 2012: 2).”

2004 yılında benzer şekilde Müslüman dünya ile daha yoğun ve etkili bir şekilde iletişime geçmek amacıyla lise düzeyinde öğrenci değişim programlarını içeren Arap Gençlik Girişimi P4L programı yürütülmüştür (Van Ham, 2005: 62). Arap dünyası ile iletişime geçme ve ilişki kurma arayışlarından biri de Dışişleri Bakanlığı Kamu diplomasisi sekreteri Charlotte Beers, tarafından radio, televizyon, basılı medya ve internet medyası aracılığıyla yürütülen 12 milyon dolar değerindeki reklam kampanyası ve Arap gençliğine yönelik moda dergisi Hİ Magazin olmuştur (Zaharna, 2009). 2005 yılında Kamu diplomasisi genel sekreteri Karen Huges tarafından Arap ve İslam ülkelerine yönelik bir ‘dinleme turu’ gerçekleştirilmiştir. Bu tur boyunca Karen Huges Endonezya, Pakistan gibi çeşitli ülkeleri ziyaret ederek buradaki toplumun farklı gruplarıyla bir araya gelmiştir. Huges bu turlar boyunca Amerikan kültürü ve politikaları hakkında muhatapları bilgilendirerek, ABD’nin imajına katkı sunmayı amaçlamıştır (Zaharna, 2009: 8). Huges tarafından yürütülen kamu diplomasisi inisiyatifi dinleme olarak adlandırılmasına karşın genel olarak daha çok ABD’nin kendisini anlatması üzerine kurgulanmıştır. Bu bağlamda Wallin (2012) turun başarısız bir kamu diplomasisi girişimi olarak tanımlamaktadır. Wallin’e göre bunun en büyük nedeni turun muhatapları dinlemek yerine daha çok kendini anlatmak üzerine yapılandırılmış olmasıdır.

11 Eylül sonrası ABD Kamu diplomasisi enformasyon ve bilgi kampanyalarına odaklanmıştır. ABD’ye yönelik kötü enformasyon ve bilgi akışını ortadan kaldırmak üzere “SWAT Takımı” kurulmuştur. Bu takım dezinformasyonu engellemek, bölgesel medya ağları kurmak, yerel medya kanallarıyla işbirliği geliştirip program alışverişi üzerine kurgulanmıştır (Zaharna, 2009: 8). Aynı dönemde Karen Huges, kamu diplomasisi yaklaşımına stratejik iletişim yaklaşımını getirerek bu alanın öncüsü olmuştur. (Zaharna, 2009: 8).

Hocking’e göre (2005: 39). George W. Bush tarafından ortaya atılan terörle Savaş ve medeniyetler savaşı konsepti kısa vadede ABD çıkarlarının elde edilmesini

amaçlamaktaydı. Özellikle de Ortadoğu'ya yönelik söylem ve eylemlerde kadife eldiven içindeki demir yumruk gibiydi. ABD'nin Soğuk Savaş sonrası dünya ile yeniden iletişime geçme teşebbüsü olan bu eylemler bütünü, yumuşak ve sert gücün eşgüdümlü olarak kullanılma isteği, eylem söylem bütünlüğünün olmaması, politikalarla eylemlerin uyumsuzluğu ve küreselleşme ve yeni teknolojilere bağlı olarak kamu diplomasisinin dönüşümünden dolayı başarılı olmamış ve çeşitli açılardan eleştirilmiştir (Fitzpatrick, 2011: 6).

3. Obama Dönemi Kamu Diplomasisi: Dünya ile Yeniden İşbirliği ve İletişim

2009 yılında yapılan PEW araştırması Bush dönemi politikaları sonucunda Amerikan imajının dünya genelinde tahribata uğradığını göstermektedir (Pew, 2009). Obama, ABD'nin dünya genelinde bozulan imajını onarmak için yeni ve farklı bir kamu diplomasisi stratejisi benimsemiştir. Uluslararası ilişkilerde yeni bir tona geçen bu strateji ABD'nin diğer uluslar ve insanlarla olan ilikisini de resetlemeyi amaçlamıştır. Bu yeni politikanın felsefesi küresel işbirliği ve karşılıklı saygı anlayışına dayanmaktadır (Fitzparick, 2011: 22). Obama'nın 'Ortak Çıkarlar ve karşılıklı saygı' şeklinde özetlediği bu yeni kamu diplomasisi anlayışı Kamu Diplomasisi Genel Sekreteri Judith McHule tarafından yapıbacılarla 'doğrudan ve aracısız' iletişim stratejisi üzerinden şekillendirilmiştir. Bu amaçla yabancı ülkelerdeki sivil toplum kuruluşları, iş ve bilim dünyası, öğrenciler ve sivil halkla doğrudan iletişime geçmek için projeler geliştirilmiştir (Fitzparick, 2011: 22). Obama dönemi kamu diplomasisi söylem düzeyinde farklı bir strateji izlemiştir. Politik söylem daha yumuşak, daha az talepkar ve uzlaşmacı bir tonda sürdürülmüştür (Zaharna, 2009: 4). Kapsayıcı ve diyaloga açık bir anlayışla Bush döneminde olduğu gibi ABD politikalarını destekleyenler ve karşı çıkanlar şeklinde bir kategorizasyona gidilmemiştir. Obama'nın yapıcı söylemleri ABD'nin uluslararası düzeyde bozulan imajının anahtar müttefikleri olan Batılı ülkeler nezdinde tamir etmiştir. Ancak ABD'nin daha derin kriz ve çatışma yaşadığı ülkeler nezdinde bu söylem etki oluşturamamıştır (Zaharna, 2009: 19).

2009 yılında yayınlanan White Oak raporunda Müslüman dünyasıyla ilişkiler, terör ve güvenlik konularının helonistik bir vizyon çerçevesinde çok boyutlu geliştirilmesi, Kamu

diplomasisinde içsel koordinasyonun, personel artırımının ve değişim programlarında bütçenin artırılması gibi önerilerde bulunmuştur (Zaharna, 2009: 4). White Oak Raporunun en önemli önerilerinden biri de yeni iletişim teknolojileriyle klasik iletişim yönetmelerinin bir uyum içinde sunulması olmuştur. Rapor ayrıca her Amerikan vatandaşının Amerikan idealleri ve misyonunun birer taşıyıcısı olması gerektiği üzerinde durmaktadır. Bu önerilerle uyumlu bir şekilde Dışişleri Bakanı Hillary Clinton 2010 yılında yaptığı konuşmada Amerika'nın küresel liderliğinin sürdürülmesi noktasında yeni bakış açıları ve yetenekler gerektirdiğini belirtmektedir. Bu bağlamda devletle-devlet iletişiminin ötesinde sivil bir güç olarak her Amerikan vatandaşının birer diplomat gibi harekete geçerek dünya ile iletişime geçmesi gerektiği üzerinde durmaktadır (Gregory, 2011: 352).

Obama, Bush'un terörle savaş konseptinin uyandırdığı olumsuz çağrışımları yok etmek ve ABD'nin Müslümanlara ve İslam'a savaş açan bir güç olarak algılanmasını önlemek için savaşın yalnızca El kaideye yönelik olduğunu ve bunun Müslümanlarla bir savaş olmadığını deklere etti. "Ona göre terör bir ideoloji değil bir yöntemdi. Tartikler ideolojilerden farklıdır. Hayal kırılığına uğramış grupları harekete geçirmek kolay değildir" (Wallin, 2012: 11).

Amerikan Security Project kamu diplomasisi alanındaki kötü uygulamalara örnek olarak, ABD Başkanı Obama'nın 4 Haziran 2009 tarihinde yaptığı Kahire Konuşmasını örnek vermektedir. Bu konuşmada Obama İslam dünyasına barış ve birlikte yaşama ve çalışma mesajları vermektedir. İslam dünyası ve dünya ile yeni bir başlangıç içeren bu konuşma aynı zamanda; ABD askerinin Irak'tan çekilme takvimi, Guatomo üstünün kapatılması, dünyanın her yerinde insan hakları ve demokrasinin desteklenmesi, değişim ve burs programları, Müslüman gençlerin ABD'de eğitimi, dünya üzerinde öğretmen ve öğrencilere online eğitim platformlarının açılması, müslüman ülkelerde teknolojik gelişimi teşvik etmek ve desteklemek, Ortadoğu, Güneydoğu Asya ve Afrika'da bilim merkezleri açmak, islam Konferansı Örgütüyle küresel etki oluşturacak çalışmalar yapmak, Çocuk ve ruh sağlığıyla ilgili Müslüman ülkelerle işbirliği yapmak gibi bir takım vaatleri de içermekteydi. Bu konuşmada Obama yüksek düzeyde vaatlerde bulunmuş ancak bunların çoğu gerçekleştirilmemiştir. Yüksek düzeyde sözler verilmesi, beklenti oluşturulması ve

bunların gerçekleştirilmesi sonucunda ABD'nin hedef kitle nezdinde güvenirliliği olumsuz yönde etkilenmiştir (Wallin, 2012: 9).

Obama yönetimi döneminde Amerikan kamu diplomasisi yeni terimler, kopseptler, organizasyonlar ve kurumlar geliştirmemiştir. Obama kamu diplomasisinin temelini iletişim kültürünü geliştirmeye yönelik eylemler oluşturmaktadır. Temel hedef diğer uluslar ve milletlerle daha yoğun ve doğrudan bir iletişime geçme sürecini içermiştir (Gregory, 2011: 352).

Amerikan kamu diplomasi ile dış politikası arasındaki tutarsızlık inandırıcılık ve güven problem oluşturmuştur. Kamuoyu araştırmaları ABD'nin Irak İşgali, Filistin İsrail çatışmasındaki tutumundan dolayı olumsuz imajlar taşıdığını göstermektedir (Fitpatrich, 2008: 5). Bush döneminin temel tezi olan ABD politikalarının doğru ve etkin bir şekilde sunulmadığı yönündeki algı, kamu diplomasisini ve imaj problemini 'sunum' ve 'söylemlere' bağlamaktaydı. Bu bağlamda geliştirilen bir takım kamu diplomasisi inisiyatifleri ve yeni teknolojilerden yararlanma yönündeki strateji de yeterince etkili olamamıştır. Bunun ABD'nin sorunu politikanın yürütülme biçiminde değil onun sunumunda araması olmuştur. Bu yüzden yürütülen strateji yabancı halklar nezdinde etkili olamamıştır (Fitpatrich, 2008: 5). Amerikan kamu diplomasisinin çöküşte olduğunu belirten Fitzpatrich (2008), 100 Amerikan Dış politika uzmanı ile yaptığı mülakatta Amerikan algısının olumlu bir şekilde yeniden nasıl inşa edileceğini sorgulamaktadır. Soğuk Savaş sonrası ABD kamu diplomasisinin düşüşte olduğuna değinen uzmanlar. Amerika'nın dünya ile yeniden ve etkili bir şekilde iletişime/etkileşime geçmesi gerektiği (Fizpatrich, 2008: 5). Amerika'nın dış politikadaki eylemlerini kamu diplomasi söylemleriyle uyumlu hale getirmesi gerektiği üzerinde durmaktadırlar.

4. Trump Döneminde Kamu Diplomasisi

ABD Başkanı Donald J. Trump'ın Uluslararası sistem içinde Amerikan çıkarlarının önceliğine vurgu yapan 'Önce Amerika' söylemi iç politika açısından Amerikan vatandaşları üzerinde olumlu tesirler oluşturmalarına karşın dünya kamuoyu ve Amerika'nın

müttefikleri nezdinde güven kaybına neden olmuştur. Trump yönetiminin dış politikada attığı bazı ayırıştırıcı ve ötekileştirici adımlar da Amerikan imajının tahrip etmiştir.

Trump yönetimi döneminde kurumsal anlamda ABD kamu diplomasisi herhangi bir dönüşüme uğramamıştır. Genel olarak klasik dönem ABD kamu diplomasisinin araçlarını etkili bir şekilde kullanmaya devam etmiştir. Bununla birlikte iletişim teknolojilerindeki dönüşüme bağlı olarak sosyal medya ve internet kullanımına odaklanılmıştır (Rugh, 2017). Trump sosyal medyayı özellikle de Twitter'ı etkili bir şekilde kullanmıştır. 44 Milyonu aşkın takipçisine mesajlarını geleneksel medyanın eşik bekçilerinin değişimine tabi tutmadan ulaştırmıştır. Trump öncesi ABD Başkanlarının hiçbiri halka böylesine doğrudan ulaşmamıştır. Diğer başkanlar örneğin Franklin Roosevelt ve Ronald Reagan radyo ve televizyonu etkili bir şekilde kullanmıştır (Seib, 2017). Trump döneminde Rusya ve Çin gibi agresif devlet aktörleriyle ve bir taraftan da yalan haber, enformasyon savaşları ile mücadele etmek zorunda kalmıştır. Uluslararası yayıncılık kurulu (BBG) ise reform yada yapısal dönüşüm noktasında herhangi bir girişimde bulunmamıştır.

Özellikle de 2014 yılından sonra Amerikan kamu diplomasisi bilişsel proganda, Makine Merkezli İletişim (MADCOM-Machine Driven Communication) Chat robotlarına kamu diplomasisi faaliyetleri yürütmektedirler. Kamu diplomasisinin merkezine daha çok stratejik iletişim yaklaşımı bağlamında yapılandırmaktadır (APCD, 2017).

SONUÇ

ABD kamu diplomasisi kamu diplomasiinin uluslararası yayıncılık, eğitim ve değişim programları, kültür diplomasisi ve insani yardım ve yatırımlar alanının bütününde etkili olmaya çalışan geniş kapsamlı ve agresif bir yapıya sahiptir. Kurumsallaşma ve literatür anlamında dünyaya öncülük etmiştir. Amerikan dış politikasının etkili bir aracı olarak kullanılmıştır. Özellikle de ulusal güvenlik kaygılarının arttığı dönemlerde ABD diğer uluslarla iletişime geçme ihtiyacı hissetmiştir. Dış politikanın ve ülke çıkarlarının gündemine göre stratejik iletişim söylemleri belirlenmiştir.

ABD Kamu diplomasisinin üç temel evrilme süreci vardır. Bunlar Soğuk Savaş dönemi ‘Kominizme karşı demokrasi ve serbest pazarın savunucusu ABD’, 11 Eylül sonrası ‘terörle küresel savaş ve stratejik iletişim konsepti’ ve Obama dönemindeki ‘dünya ile yeniden iletişime geçme’ girişimi olarak tanımlanabilir. Bu üç süreç içinde en başarılı kamu diplomassi eylemleri Soğuk Savaş döneminde gerçekleştirilmiştir. Soğuk Savaş döneminde ABD özellikle de uluslararası yayıncılığı Amerika’nın Sesi Radyosu (VOA) üzerinden etkili bir şekilde yürütmüştür. Bu dönemde kültür diplomasisi, eğitim ve değişim diplomasisi ve yardım diplomasisi etkili bir araç olarak kullanılmıştır. Soğuk Savaş sonrası dönemde Amerika Birleşik Devletleri Enformasyon Ajansı’nın (USIA) kaldırılması ve kamu diplomasi faaliyetlerinin Dışişleri Bakanlığı’na devredilmesiyle birlikte ABD kamu diplomasisi yapısal sorunlar yaşamaya başlamıştır. Bush ve Obama dönemi kamu diplomasi ve stratejik eylemleri ise söylem ve eylem arasındaki tutarsızlık, taahhütlerin yerine getirilmemesi gibi nedenlerle güven ve krabilite sorunu oluşturmuştur.

Günümüzde ise ABD internet temelli bilişsel propagandaya yönelmiştir. Trump dönemi kamu diplomasisi yapısal dönüşümler yerine enformasyon ve iletişim stratejisi şeklinde yürütülmektedir.

KAYNAKÇA

Chodkowski, W.M (2012). The United States Information Agency, American Security Project, 20.02.2016 tarihinde <https://americansecurityproject.org/ASP%20Reports/Ref%200097%20-%20The%20United%20States%20Information%20Agency.pdf> adresinden alınmıştır.

Culbert, H.D (1986). *Information Control and Propaganda: Records of The Office of War Information*, Washington: University Publication of America

Djerejian, E.P. (2003). *Changing Minds Winning Peace a New Strategic Direction for U.S Public Diplomacy in the Arab & Muslim World*, Report of the Advisory Group on Public Diplomacy for the Arab and Muslim World Submitted to the Committee on Appropriations U.S. House of Representative

- Fitzpatrick, K.R (2008). The Collapse of American Public Diplomacy, What Diplomatic Ekpert say About Rebuilding America’s Image in The World. 12. 02. 2018 tarihinde <http://www.publicdiplomacy.org/Fitzpatrick2008.pdf>, adresinden alındı.
- Fitzpatrick, K.R. (2011). -U.S. Public Diplomacy in a Post-9/11 World: From Messaging to Mutuality. *CPD Perspectives on Public Diplomacy*, Paper 6. Los Angles: Figueroa Press
- Wallin, M (2012). The New Public Diplomacy Imperative, American Security Project, 01.03.2017 tarihinde <https://www.americansecurityproject.org/public-diplomacy-and-strategic-communication/the-new-public-diplomacy-imperative/> adresinden alınmıştır.
- Gregory, B. (2011). “American Public Diplomacy: Enduring Characteristics, Elusive Transformation”, *The Hague Journal of Diplomacy* 6 (2011), 351-372.
- Kennedy, L ve Lucas, S. (2005). “Enduring Freedom: Public Diplomacy and U.S. Foreign Policy”, *Liam American Quarterly*. (57)2, 309, 27
- Lord, C ve Dale, H.C (2007). Public Diplomacy and Cold War Lessons Learned, 20.07.2017 tarihinde <http://www.heritage.org/research/reports/2007/09/public-diplomacy-and-the-cold-war-lessons-learned>, adresinden alınmıştır
- Nakamura, K.H ve Weed, W. C (2009). “U.S Public Diplomacy: Background and Current Issues”, *Analyst in Foreign Policy Legislation*, December 18, 2009
- Nesnay, M. (2002). The Creel Committee’s Influence on the Image of the Great War, *Historical Methods*, 13.07.2016 tarihinde [.http://www.marynesnay.com/images/CPI.pdf](http://www.marynesnay.com/images/CPI.pdf), adresinden alınmıştır.
- Olins, W. (2005). *The New Public Diplomacy, Soft Power in İnternational Relations* (Ed, Jan Melissen), İçinde Making a National Brand (169-177), Palgrave Macmillan.
- Rugh, W (2017). American Soft Power and Public Diplomacy In The Arab World, Palgrave Communication 3, Article number: 16104 (2017) doi:10.1057/palcomms.2016.104, Article number: 16104 (2017)

doi:10.1057/palcomms.2016.104,

https://www.nature.com/articles/palcomms2016104?WT.mc_id=PALGRAVE_Palcomms_1701_BillRugh

Seib, P. (2017). Donlad Trump, Twitter Master, <https://uscpublicdiplomacy.org/blog/donald-trump-twitter-master>

Pirinçci, F. (2011). “Yakın Dönem Amerikan Dış Politikası Teori ve Pratik”. C. Çakmak, C. Dinç ve A. Öztürk (drl.), Amerikan Dış Politikasında Dinamizm ve Başkanlar: Retorik ve Uygulama içinde (s.79-115) Ankara: Nobel Yayınları

United States Advisory Commission on Public Diplomacy (2017b). Can Public Diplomacy Survive The Interne, State Department, 19.10. 2017 tarihinde <https://www.state.gov/documents/organization/271028.pdf>, adresinden alındı.

United States Advisory Commission on Public Diplomacy (2014a). Data-Driven Public Diplomay, State Department, 23.09.2017 tarihinde <https://www.state.gov/documents/organization/231945.pdf>, adresinden alındı.

United States Advisory Commission on Public Diplomacy (2014b). Comprehensie Annual Report on Public Diplomacy and International Broadcasting, State Department, 23.04.2017 tarihinde <https://www.state.gov/documents/organization/235159.pdf>, adresinden alındı.

United States Advisory Commission on Public Diplomacy (2017a). Comprehensie Annual Report on Public Diplomacy and International Broadcasting, *State Department*, 29.10.2017 tarihinde <https://www.state.gov/documents/organization/274950.pdf>, tarihinde adresinden alındı.

Van Ham, P. (2005). “The New Public Diplomacy, Soft Power in İnternational”, Relations (Ed, Jan Melissen), İçinde *Power, Public Dipomacy, and Paks Americana*, 47-63, Palgrave Macmillan

Wallin, M (2012). The New Public Diplomacy Imperative, American Security Project, 01.03.2017 tarihinde [americansecurityproject:](http://americansecurityproject.org)

<https://www.americansecurityproject.org/public-diplomacy-and-strategic-communication/the-new-public-diplomacy-imperative/> adresinden alınmıştır

White House Report (2009). Interagency Strategy for Public Diplomacy and Strategic Communication, 20.02.2017 tarihinde <https://fas.org/man/eprint/pubdip.pdf>, adresinden alındı.

Wimbush , E. (Tarihsiz) Fixing Public Diplomacy and Strategic Communications, *Hudson Institute*, 07.04.2016 tarihinde [http://www.hudson.org/content/researchattachments/attachment/696/wimbush_-_final_low_res_\(2\).pdf](http://www.hudson.org/content/researchattachments/attachment/696/wimbush_-_final_low_res_(2).pdf) adresinden alındı.

Zaharna, R. S. (2009). “Obama, U.S. Public Diplomacy and the Islamic World”, *Politics Review*, 23.02.2016 tarihinde <http://www.american.edu/soc/faculty/upload/Zaharna-public-diplomacy-islamic-world.pdf>, adresinden alındı.